

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Roch

SSN Stanisław Stankiewicz

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 23 kwietnia 2025 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

sprawy **Z. L.**

oskarżonego o czyn z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 9 grudnia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 616/23

zmieniającego częściowo wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III K 1304/22

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej warunkowego umorzenia postępowania karnego w odniesieniu do czynu z pkt 2 aktu oskarżenia, tj. występku z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. - i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

[J.J.]

Adam Roch Marek Motuk Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Z. L. został oskarżony o to, że:

1. *„w okresie od 25 maja 2014 r. do 17 kwietnia 2022 r. w B. przy ulicy K. znęcał się psychicznie i fizycznie nad wspólnie zamieszkującą żoną M. K., w ten sposób, że wszczynał awantury domowe, w trakcie których wielokrotnie znieważał ją słowami powszechnie uznawanymi za obelżywe oraz naruszał nietykalność cielesną poprzez uderzanie rękoma po całym ciele, chwytanie za szyję i włosy, wielokrotnie groził jej pozbawieniem życia, w dniu 25 maja 2014 r. w wyniku uderzania pokrzywdzonej rękami po ciele, głowie, twarzy oraz podduszania spowodował u niej uraz głowy w postaci podbiegnięcia krwawego w okolicy lewej skroni, guza na potylicy, otarcia naskórka na szyi i karku, co spowodowało naruszenie czynności narządu ciała na czas nieprzekraczający 7 dni, a ponadto w okresie od 20 czerwca 2019 r. do 17 kwietnia 2022 r. w tym samym miejscu znęcał się psychicznie nad córką P. L. w ten sposób, że wielokrotnie znieważał ją słowami powszechnie uznawanymi za obelżywe, przy czym w czasie popełnienia czynu miał zmniejszoną w stopniu znacznym zdolność rozumienia znaczenia czynów i kierowania swoim postępowaniem”, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.;*
2. *„w okresie od 18 kwietnia 2022 r. do dnia 20 maja 2022 r. w B. przy ul. B.1. uporczywie nękał żonę M. K. oraz córkę P. L. poprzez nachodzenie w miejscu zamieszkania, wielokrotne wykonywanie połączeń telefonicznych i wysyłanie smsów, a także nachodzenie w miejscu pracy, co wzbudziło u pokrzywdzonych uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia oraz istotnie naruszyło ich prywatność, przy czym w czasie popełnienia czynu miał zmniejszoną w stopniu znacznym zdolność rozumienia znaczenia czynów i kierowania swoim postępowaniem”, tj. o czyn z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.*

Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III K 1304/22:

1. w zakresie czynu opisanego wyżej w pkt 1 (pkt I części wstępnej wyroku) – na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k., art. 67 § 1 i 2 k.k. – warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego Z. L. na okres próby wynoszący 2 lata i oddał go w tym czasie pod dozór kuratora;
2. w zakresie czynu opisanego wyżej w pkt 2 (pkt II części wstępnej wyroku) – na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. – umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego Z. L.;
3. rozstrzygnął w przedmiocie zwrotu kosztów obrony z urzędu;
4. zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy w Białymstoku – po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego i prokuratora (na niekorzyść) – wyrokiem z dnia 9 grudnia 2024 r., sygn. akt VIII Ka 616/23:

1. zmienił zaskarżone orzeczenie w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punktach I i II części dyspozytywnej ww. wyroku sądu rejonowego w ten sposób, że postępowanie karne w zakresie czynów zarzucanych oskarżonemu w punkcie I i II części opisowej wyroku – na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k., art. 67 § 1 i 2 k.k. – warunkowo umorzył na okres próby wynoszący 2 lata i oddał oskarżonego w tym okresie pod dozór kuratora;
- na podstawie art. 67 § 3 k.k. zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonych M. K. i P. L. kwoty po 100 złotych tytułem nawiazki;
2. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;
3. rozstrzygnął w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;
4. zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Uzasadnienie ww. orzeczenia sądu drugiej instancji nie zostało sporządzone.

W dniu 3 marca 2025 r. (data prezentaty) kasację od ww. wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając to

orzeczenie – na korzyść oskarżonego Z. L. – „w części w jakiej Sąd II instancji zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Białymstoku co do czynu opisanego w punkcie II tego wyroku i warunkowo umorzył w tym zakresie postępowanie”.

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, naruszenie prawa materialnego, tj. art. 66 § 2 k.k., polegające na warunkowym umorzeniu postępowania karnego wobec Z. L. na okres próby wynoszący dwa lata, w sytuacji gdy zostało mu przypisane popełnienie występku z „art. 190a § 1 k.k.” zagrożonego karą pozbawienia wolności do lat 8, a więc karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności, co uniemożliwiało zastosowanie powyższej instytucji prawa karnego.

Zarzucając powyższe, skarżący wniósł o „uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 9 grudnia 2024 r., sygn. VIII Ka 616/23, w zaskarżonym zakresie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest oczywiście zasadna, stąd też – zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 535 § 5 k.p.k. – podległa uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron.

Przewidziana w art. 66 § 1 k.k. instytucja warunkowego umorzenia postępowania karnego, dedykowana jest sprawcom przestępstw o niedużym ciężarze gatunkowym. Wyrazem tego założenia – w aspekcie formalnym – jest określone w art. 66 § 2 k.k. (w brzmieniu od dnia 1 lipca 2015 r.) zastrzeżenie, którym ustawodawca wyłączył możliwość stosowania przedmiotowego środka probacyjnego w odniesieniu do sprawców czynów zagrożonych karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności.

W niniejszej sprawie, Z. L., w pkt 2 skargi publicznej, oskarżony został o występki z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k., a zatem czyn, który w czasie jego popełnienia (oznaczonym w akcie oskarżenia), zagrożony był karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Oczywiście jest zatem, że wobec aktualnego brzmienia art. 66 § 2 k.k., zastosowanie warunkowego umorzenia postępowania co do sprawcy wymienionego występku było niedopuszczalne. Tymczasem sąd *ad quem*, wydając w przedmiotowej sprawie wyrok reformatoryjny, zignorował akcentowany warunek formalny i ostatecznie rzeczonym środkiem probacyjnym objął

również czyn zarzucony oskarżonemu z art. 190a § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. Sąd odwoławczy dopuścił się zatem rażącego naruszenia prawa materialnego, które ze swej natury miało istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, gdyż naruszenie to doprowadziło do zastosowania wobec Z. L. instytucji prawa karnego, w sytuacji niespełnienia bezwzględnie wiążącego warunku formalnego. Trzeba też odnotować, że uchybienie to doprowadziło do wydania rozstrzygnięcia na niekorzyść oskarżonego, gdyż orzeczenie sądu *meriti* w zakresie czynu z pkt 2 aktu oskarżenia, zawierało rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.).

W tym stanie rzeczy, należało uchylić wyrok sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i sprawę przekazać w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd *ad quem* winien wydać rozstrzygnięcie zgodne z przepisami prawa materialnego.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[r.g.]

Adam Roch Marek Motuk Stanisław Stankiewicz